

מנעד למסוה

(שעורים בהסתכלות)

נקרא נקריתי בזמן האחרון בבית פקידות מפרי האחוזה (טאב. בלע"ז) בעירנו, והנה נפלוז עיני על טופס רשמי שהיה מונח לפני על שלחן-הפקידים, ט"ב באנגלית ועברית ומסומן O.T.L.R.I בלו מוקשה ומלא תודות והמילים שרשח לחכמי הטאבו ומי נהליז האנגלים והיהודים—פתרונים... וראשית חכמה: בראש הטופס, שנדלו בערך 18 על 25 סנטימטר, כתוב השם באותיות גדולות ובולטות: **בְּקֵצָה הַעִיִּין**. אמרת: אולי זה שייך למחלקת-הבריאות או ל"הרפאה" או ל"רטיב" ומה ענין "בקצה העיין" וראו אצל הטאבו? עד שהפכתי את הרף וקראתי באנגלית: **Application for Search** והבנתי כי כוונתך היתה לכתב "בקשה לעיין" ויצא אצלם "בקצה העיין" — מכאן ורעה... ואירך כהוב:

"מבקש מזה רשות לעיין מספר זהע דות במא ונוגעל" — — — לאחר שעיינתי היטב בתרגום אונקלוס אשר מעל"ד וקראתי בלשונם של עשרת-השבטים נתברר לי כי צריך לקרא במקום "מקבשה" (כנראה מלשון

נקרא נקריתי בזמן האחרון בבית פקידות מפרי האחוזה (טאב. בלע"ז) בעירנו, והנה נפלוז עיני על טופס רשמי שהיה מונח לפני על שלחן-הפקידים, ט"ב באנגלית ועברית ומסומן O.T.L.R.I בלו מוקשה ומלא תודות והמילים שרשח לחכמי הטאבו ומי נהליז האנגלים והיהודים—פתרונים... וראשית חכמה: בראש הטופס, שנדלו בערך 18 על 25 סנטימטר, כתוב השם באותיות גדולות ובולטות: **בְּקֵצָה הַעִיִּין**. אמרת: אולי זה שייך למחלקת-הבריאות או ל"הרפאה" או ל"רטיב" ומה ענין "בקצה העיין" וראו אצל הטאבו? עד שהפכתי את הרף וקראתי באנגלית: **Application for Search** והבנתי כי כוונתך היתה לכתב "בקשה לעיין" ויצא אצלם "בקצה העיין" — מכאן ורעה... ואירך כהוב:

"מבקש מזה רשות לעיין מספר זהע דות במא ונוגעל" — — — לאחר שעיינתי היטב בתרגום אונקלוס אשר מעל"ד וקראתי בלשונם של עשרת-השבטים נתברר לי כי צריך לקרא במקום "מקבשה" (כנראה מלשון

בנדאי "שיר ה' ל' ת" לילדות, שהוכן מטעם הממשלה ואלה הם שמות מלאכה-הבלה מן הקבלה והרי זה שייך לא למשרדי הטאבו אלא למחלקת-הבריאות... ואולם, עפ"י הנוסח האנגלי אשר מעל"ד המודפס בלשון זו: **Allowed on Payment of P.T. Fees** יש לפרש את ההידה הזו באופן קל ולקרוז במקום "הרלות" — הקבלת, ובמקום "נתו רגעת שלום" — נתנות רק נגדת שלום, ובמקום לקרא "חמם" אנו משלמים "חמם"...

כאן היתה פשוט טעות הכתובת הועצער היוני ומעות גוי מותר... — "אבא, אהה צוהק?" — אוי ואבוי לצחוקד!... *

ואם סבורים אתם, רבותי, כי בזה נגמר הכל, תם ונשלם — אינכם אלא טועים: העיקר בא רק עכשיו, בקרתי את משרדי הטאבו וראו הו על דלת אחת בכניסה שלט אנגלי טהור: **Land Registry** (רישום הקרקעות בלע"ז), על הדלת השניה בחדר המנהל מופיע שלט אנגלי שני: **Registrar** כלומר: רושם הקרקעות, ולצדו מימין שלט שלישי בערבית למעלה ואנגלית למי

טהשל משרד הכהנדסים ומרשימי-התכניות — ואת עברית אחת: "מאפישו" בכתינת כל-יראה ובל-ימצא בכל המאבו, ועוד זאת: שני פקידים יהודים קטנים, אחד ספרוי ואחד אשכנזי (לשוני המשקל), ובמשרד הכהנדסים והמודדים — אין אף רגל ואצבע יהודית, רק הלוקחות ומשלמי הכסים הכבדים לאוצרות הטאבו, טבין ותקילין, הם רובם ככלם מאחבי-ר' יעקב משלם בעד פקידו ישמעאל ועשו כידוע...

ובשעת כעשה חשבתי רגע על חברת "זכותנו" שנסודה בעירנו בזמן האחרון ואשר בראשה עומדים — כפי ששמעתי — טובי העסקנים הצעירים שלנו ושאלתי: האם לא מתפקדיה הוא להגן על זכותנו במשרדי הטאבו, שלא יעשו שם "פוגרומים" בלשוננו העברית ומעשי "גדליות" ו"חוזק" במאפטיה הרשמיות, ושמישרדי פקידות כפרי האהה זה בירושלם לא יהיו **out of loads** לשמה העברית שהיא שפה רשמית ומוכרת ע"י המנדט?... ואם תרצו, רבותי, לדעת ולהכיר את א"י שלנו — אל תפראו בעתונים

היומיים ובשבועונים (הוצ, כמובו), מעזמות ועזוננו ההתולי שיופיע (בקרוב) — אלא דוקא ב"עתון הרשמי" האחרון והמצאנו בו את הכל — הפך ביה והפך ביה דכולי ביה, הנה למשה, עברתי על רשימת אחבי, ששנו והחליפו את שמותיהם למאות ורשמתי אך מקצתם בפנקסי, וכדי לזכות את הרבים אמר לנו רק מעט מזעיר והבינותם בעצמכם את הכל, כי מי כטובם, רבותי, חכמים ונבונים המבינים דבר מתוך דבר? וכדי להגל לכם את העסק חל-פתי את השמות לארבעה סוגים. **סוג א'**: ישנם יהודים בא"י שנמרו אומר לתת גטיפטורין לגלות ורוצים הם להסתלק פעם אחת ממנה, מה הם עיינים? נוטלים 25 גרוש ומי נישים בכ"ה למקום הנהוג ובשכר זה עושים "זו חליפתי" ו"זו תמורתני" לכל שמות הנויים, שהביאו עמם מחו"ל, מכיון שזכותי לבוא ולהשתקע בא"י — אימר לי יהודי פשוט בשבוע זה — החלטתי להשליך את שמי שורצמן ויקרא שמי בישראל "חשמונאי", ראשית לכבוד הנוכה הבעל"ט והשנית נאי" על "הפועל" בירושלם... לסוג זה שייכים השמות האלה: **סדצקי יוסף** — עיני-חרוד — ג' ג' י

יוסף, גרינברג גרש — כפר יחוקא — י' ק' נ' י צ' ב' י מיליקובסקי — תל-יוסף — ט' ל' צ' ב' י... האינכם מרגישים, רבותי, את ריח השדה והעמק והעולה מהשמות האלה? קופמן יעקב מתל-אביב נהפך ל' כ' נ' ע' ג' י; דייטמן מתל-אביב היה ל' א' ש' כ' נ' ז' י; ברקוביץ מת"א קרא: ברק א' י; יונבסקי מפ"ת זכר את השם י' נ' א' י; רוזנבלים מירושלם נקרא: ו' ד' ד' י; פרלס וואלף מכנימינה נהפך גם ל' כ' ר' ג' ל' י וגם לואב, ו"שיועיבי" מת"א זותם עכשיו: ב' נ' י' ש' י (לא הסופר!). **סוג ב'**: וישנם יהודים למחצה, שקשה עליהם הפרידה מהגלות היקרה שדבקה בהם כ"דבוק" ד"ל ואינם יכולים להפטר לגמרי מהשדות של יהופיז וכתרואלובקה ועל כן הם עושים פשרות, כדומה למשל: גרינוואלד מ' ר' י' צ' שאול מירושלם החליף את שמו ל... גרינוואלד כ' א' י' ד' שאול. גורניאסקי י' ד' י' ל' ה' מת"א רוצה, כנראה, שיקראו אותו בשם: גורניאנסקי י' ד' י' ה'... איני מכיר את האדונים האלה

אין כל ספק בדברי, שהם אנשים חשודים ביום ונם יהודים לא-רעים, אבל חושב אני כי יהודי שלא יכול היה להפדר מה"סקי שלו אין לו להתבייש גם בשם "יודילה" ושניהם מתאימים זל"ז — זווג מן השמים... **סוג ג'** וישנם יהודים בא"י, שהחליפו "כאלה" ב"מאלה" ושיש להם, כנראה, רק רגל אחת בא"י. גרינפלד יוסף נהפך לאפטימר חיים, טשאויק מרדכי נעשה לברוכטיב שכואל, איזקסון אליה מחיפה שנה את שמו תכלית שנוי ונקרא לא "איזקסון" אלא — טם עברי טהור: איזיקוביץ... פרידמן שאול, משק יענור, מצא לו שם ארץ-ישראלי חדש: ו' ס' ר' ט' ר' נ' ד' יעקב, כנראה, שהוא משרדי די הגבעונים... הדיני חוזר ואומר, שיהודים אלה כבודם במקומי מונח ובנדאי שהם רשאים לבחר להם שמות כרצונם ועפ"י טעמם, ואולם קשה ליהודי פשוט כטוני להבין ספני מה טרחו יהודים והוציאו גם כסף מכיסם כדי להקרא, למשל, במקום ש' ס' י' ה' מ' ר' ק' ו' ס' — רייזנך מנחם? או במד קום יונשטיין — זוסמן? מה הועילו חכמים בתקנתם זו?

אפשר, ששנוי-שם זה הוא סגולה בדוקה לעינאי-בישוא? ואפשר ציטו דברי ה"גל באמרו: ש' ס' א' ג' ר' ב' ביהודי בארצנו עכשיו?... ואולם "המסמר" שבכל הרשימה הזו הוא היהודי ר' ג' ו' ס' ר' י' ד' ו' ד' מהעסק, שנתהרט כנראה על המעשה, והפך את שמו ל"צירסון דוד" אולי מלשון צירקוס?... ואראץ בנחמה אם לא ראיתי בספורט בירי יהודי מפולניה ובו כתוב שמו באנגלית: **Goldman, formerly Zahavi formerly Goldman** כלומר: גולדמן, לפניו זהבי, לפניו גולדמן... וחוזר חלילה ל... פולניה! ועכשיו, רבותי, אפשר לכם מעשה טינה ומעצוב קצת ביתום אחד בעירנו, יאתם אל תהעצבו ואל תשימו אל לבכם כי הרי זה רק בנו של "כלי זמר" — ומעשה שהיה כך היה: בשבוע העבר נכנס למשרדנו יהודי כבן חמישים, יהודי ירושלמי שפניו היו ניכרות לו מתמול שלשום, והתייצב לפני לאמר: שמי שטרנברג, אני אביו של הילרד-הפלאי, שערך קוני צרטים לנגינה לפני 8 שנים בהיותו עוד בן שנתיים... כבודו זוכר? אני גופא "כלי-זמר" פשוט וקוראים לי אהרן-לב החלב, ששם שאני מכיר

— לא כלום—הוא עינה—כך נכ-
נסתי כדי לספר לכבודו. למען ידע
הקהל איזה „בעלי-טובות“ יש לנו
והשנית, הלא ידעתי כי ישנן תברות-
צדקה בעירנו, „בני ברית“ ושאינם
בני-ברית ו„אחדות-עזרה“ בירושלם.
שעושים נשפים וטראסק בכל שני
ותמשי, אולי יתעוררו הם ויתעשתו
לגורלו של בני הקטן. לתציל נפש-
אמנתית אחת מישראל, אולי בכזו
יתפתח כשרונו ויהי פעב למנגו גדול
מירושלם?...

ולמחרת, בעשׂים עם חשכה,
כשיצא לשוק מחנה-יהודה לקנות לו
„פויטאס“ ושאר צרכי עונג-שבת
עברה עליו מכונת ערביה כחמף,
ותיהודי האומלל ספרפר בבית החולים
בין החיים והמות, ורק אל אחד בשמים
ירחם.

אנב, בשורה טובה להקהל: הא'
חיימסון חבב ספר חדש על א"י
ואומרים כי את הספר הגדול הזה כתב
בין תמימה אחת על תעוררת-התאזרחות
ליקודי וחתימה שנית...

ויש אומרים כי מתוך סאח בקי-
שות להתאזרחות שווגשו רק בזמן
האחרון נתאשרו כבר ארבעים. כנראה
שהגיע מספר לשנותן בינה...

עז מות

משפט... מסתמא רצתי אל הבנק
והראו לי שאני התמתי על שטרות-
הלוואה. — „אמנם חתמתי. אמרתי
להם, אבל לא חשבתו כי אלה הם
שטרות כי אם קבלות... בקצרה, ראו,
שאני יהודי כליזמר ושמי אהרן-ליב
החלב, הרבה מלאכות ומעט ברכות,
והרפו ממני...

— ובגן, הרי זה טוב—אמרתי לו.
— בן, אדוני, טוב מאד... — חגה
היהודי ברותו הקשה—אבל, בינתים
זכני הקב"ה בשני יורשים חדשים,
ילד ואח"כ ילדה, ואת אשתי לפח
אליו...

כשמהה את עיניו בשרוולו הוסיף
וארמ:

— בזמן האחרון פניתי בהשתדלות
גדולה לאחד ממורי ביה"ס לנגינה
לתת שעור-כנור לילדי הטסכונ, ואחרי
השעור השלישי נסאם לו, כנראה,
לעבד חנ"ם ואמר, שאין לו כשרד-
נות לילד הפלאי שלי, שעוד לפני 8
שנים הפליא את כל העולם בכשרונו...
— ומה היה חכמה?

— הסוף היה—הוא עונה—שהילד
גדל והיה לבן-עשר והכנסתיו לבית-
היתומים דיסקין... וילד אמנם מרוצה
שם אבל כשרונו מצא שם את
קברו...

— ובמה אוכל לעזר לך — שאלתי
את היהודי המסכונ.

חלב בבתים... כך, הרבה מלאכות ופי-
עט ברכות...

— ומה רצונך איפוא, אדוני? —
שאלתי:

— לא כלום — הוא עונה—סתם
נכנסתי כך לספר לו את צרותי...
כבודו זוכר בודאי את הרעש שעשו אז
נגד הקונצרטים של ילדי... אמרו וגם
כתבו בעתונים שאני מנצל את הילד,
אפרוח קטן שכזה וקונצרטים!... בס'
צור, נכנעתי אז לרעת הקהל והפסק
תי. ונמצאו אז בעלי-טובות ונדיבי-לב
וביהוד גבאיות ונשים צדקניות שנכ-
מדו החומיהם עלי ועל ילדי והחליטו
לפסוק לי תמיכה של עשרה
פונטים לתרש כדי שאוכל לפר-
נס את ביתי ולתת חנוך טוב וטוסימלי
לילדי בעל הכשרונות הנפלאים.

— ובכן, אמרתי לו — הרי זה טוב?
— בודאי טוב—ענה היהודי באי-
רונית כרה—אבל עברו ששה חדשים
ורצתי אחרי הגבאית הטובה עד שהי
שגתי ממנה עשר לירות וע"ז חתמתי
לה על עשרים פסקאות.

— וגם בכך—העירותי לו—חתום
על מאה פסקאות ובלכד שיתגו לך...
— בן, ענה המדבר בי, אבל היפה
הוא שאחרי חדשים מספר קבלתי פתי-
אום מכתב מקפת-מלוה (זה היה לפני
כמה שנים), שעלי לשלם במשך 48
שעות עשר לירות ואם אין—יעשו לי